

Bakgrunn for vedtak om konsesjonsendringer,
MTA og detaljplan

Øyfjellet vindkraftverk

Vefsn kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver Øyfjellet Wind AS
Referanse
Dato 18.12.2019
Ansvarlig Øyvind Leirset og Arne Olsen
Saksbehandler Anne Maren og Hilde Aass

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord

Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst

Vangsvieien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

1 Innhold

1	Innhold	1
2	Bakgrunn	2
3	Høring av søknad om detaljplan, MTA og konsesjonsendringer	2
4	Konsesjonsendringer	3
4.1	Utvidelse av planområdet	3
4.2	Søknad om etablering av massetak og mellomlagringsplass	5
4.3	Målemaster	7
5	NVEs vurdering av detaljplan	8
5.1	Endelig utbyggingsløsning	8
5.2	Landskap og visuelle virkninger	10
5.3	Støy og skyggekast	11
5.4	Naturmiljø	13
5.5	Reindrift	14
5.6	Avbøtende tiltak for eiendom tilhørende Knut Tverå	18
6	NVEs vurderinger av miljø-, transport- og anleggsplan	19
6.1	Terrengbehandling	19
6.2	Arealbruk	20
6.3	Kulturminner	25
6.4	Naturmiljø	26
6.5	Drikkevann	27
6.6	Annet	27
7	Naturmangfoldloven kapittel II	27
8	NVEs vurdering av andre konsesjonsvilkår for Øyfjellet vindkraftverk	28
8.1	Krav om ledig nettkapasitet	28
8.2	Friluftsliv	28
8.3	Sauedrift	29
9	Tilleggsopplysninger til konsesjonær	29
9.1	Krav om internkontrollsystem	29
9.2	Plan- og bygningsloven	29
9.3	Nødvendige tillatelser etter annet lovverk	30

2 Bakgrunn

NVE gav den 13.11.2014 Øyfjellet Wind AS tillatelse til å bygge og drive Øyfjellet vindkraftverk med tilhørende nettilknytning i Vefsn kommune. Vedtak ble påklaget, og stadfestet av Olje- og energidepartementet (OED) i vedtak av 16.11.2016 med endring av vilkår 15 knyttet til reindrift.

Øyfjellet Wind AS søkte om endring i konsesjonen 23.04.2018. Det ble søkt om tillatelse til å øke samlet installert effekt fra 330 til 400 MW, til å bygge to transformatorstasjoner i vindkraftverkets planområde og til en ca. 11,6 km lang 132 kV tilknytningsledning fra Kleivan til Marka transformatorstasjon. NVE godkjente endringene i vedtak av 11.10.2018. Vedtaket ble ikke påklaget. Gyldig konsesjon er vedlagt.

NVE viser til at Olje- og energidepartementet i brev av 15.11.2019 har vedtatt at konsesjonen til Øyfjellet vindkraftverk av 11.10.2018 gis virkning som statlig arealplan, jf. plan- og bygningsloven § 6-4 tredje ledd.

NVE har i vedtak av 02.11.2018 gitt Øyfjellet Wind AS utsatt frist for idriftsettelse til 31.12.2021, og forlenget varighet på konsesjonen til 31.12.2046. Vedtaket ble ikke påklaget.

I henhold til konsesjonen av 11.10.2018, post 12 og 13, skal det utarbeides en detaljplan og en miljø-, transport- og anleggsplan (MTA), som skal godkjennes av NVE før anleggsstart. NVE mottok detaljplan og miljø-, transport og anleggsplan for Øyfjellet vindkraftverk 07.05.2019. Det er samtidig søkt om mindre konsesjonsendringer.

NVE gjør oppmerksom på at MTA for nettilknytningen er behandlet for seg, og viser til NVEs vedtak av i dag.

3 Høring av søknad om detaljplan, MTA og konsesjonsendringer

Øyfjellet Wind AS har valgt å dele opp detaljplan og MTA for prosjektet i tre deler: planområdet, nettilknytningen og adkomstveien. NVE mottok detaljplan og MTA for adkomstvei 28.02.2018. NVE sendte planene for adkomstveien på høring med høringsfrist 25.09.2018. NVE avholdt møte med Vefsn kommune 26.10.2017. I møtet orienterte NVE om den videre prosessen for NVEs behandling og oppfølging av vindkraftprosjekter i planleggings- og byggefasen. Konsesjonær orienterte om prosjektet. Det ble gitt anledning til å komme med kommentarer og spørsmål. I etterkant av møtet ble området for den planlagte adkomstveien befart. Øyfjellet Wind AS ba senere NVE om å stille behandlingen av detaljplan og MTA for adkomstveien i bero.

NVE mottok detaljplan og MTA samlet for de tre delene av prosjektet 07.05.2019. NVE sendte 09.05.2019 MTA- og detaljplanen på høring til Vefsn kommune, Fylkesmannen i Nordland, Nordland fylkeskommunen, Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, Dalan Advokatfirma DA, Helgeland Friluftsråd, Knut Tverå, Naturvernforbundet i Nordland, Sametinget og Statens vegvesen 09.05.2019. Frist for å komme med innspill til NVE ble satt til 31.05.2019. NVE befarte planområdet med helikopter 28.08.2019.

I høringsbrevet av 09.05.2019 har NVE bedt Øyfjellet Wind AS om å orientere berørte grunneiere og rettighetshavere om høringen og fristen til å uttale seg til NVE. I tillegg har NVE bedt konsesjonær om å orientere naboer som kan bli berørt av støy- og/eller skyggekast over gjeldende grenseverdier, basert på «worst-case»-beregninger, om høringen. NVE mottok kopi av orienteringen 16.05.2019.

NVE har mottatt åtte uttalelser til planene. Disse er sammenfattet i vedlegget «Sammenfatning av høringsuttalelser. Øyfjellet vindkraftverk, Vefsn kommune». Uttalelsene er forelagt konsesjonær i henhold til forvaltningsloven § 33. Konsesjonær har kommentert uttalelsene i brev av 18.06.2019 og 01.07.2019. Kommentarene er vedlagt. Relevante merknader til saken er kommentert og vurdert tematisk under NVEs vurderinger i teksten under.

Det er ikke oppnådd enighet mellom Øyfjellet Wind AS og reinbeitedistriktet om avbøtende tiltak. NVE gjennomførte konsultasjon med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt 27.08.2019, jf. vilkår 15 i konsesjonen. Protokollen ble godkjent av reinbeitedistriktet 20.09.2019, se vedlegg.

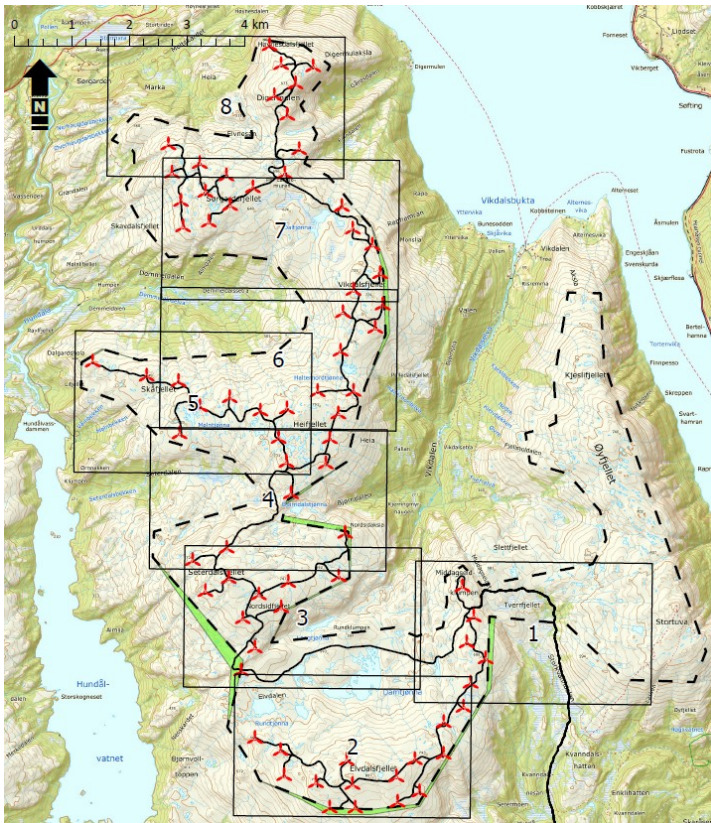
Etter NVEs vurdering danner MTA og detaljplan med tilhørende dokumenter, sammen med konsesjonssøknaden med konsekvensutredning, merknader, møter og andre opplysninger, et tilfredsstillende grunnlag for å treffe vedtak i saken. NVE anser saken som tilstrekkelig opplyst, jf. forvaltningsloven § 17.

4 Konesjonsendringer

Detaljplanen og MTA for Øyfjellet vindkraftverk omfatter utvidelser av planområdet, som følge av vingesveip og endring av internveitrasé, etablering av målemaster, etablering av riggplass og utvidelse av massetak utenfor planområdet. NVE understreker at nevnte tiltak er konsesjonspliktige endringer. I det følgende presenteres NVEs vurdering av de konsesjonspliktige endringene.

4.1 Utvidelse av planområdet

MTA og detaljplan inkluderer 7 utvidelser av planområdet for Øyfjellet vindkraftverk. Utvidelsene er ifølge konsesjonær nødvendige for å få alle anleggsdeler og sveipeareal for turbiner innenfor planområdet. Turbinene er planlagt plassert tett inntil grensen i planområdet for å hensynta flyttlei for reindrift. Utvidelsen av planområdet mot vest mellom Elvedalsfjellet og Seterdalsfjellet begrunnes med at det er nødvendig å etablere veitraseen utenfor planområdet for å legge veien mest mulig skånsomt i det bratte terrenget.

Figur 1: Kart over planområdet der utvidelser er markert med grønt.

Ifølge MTA og detaljplan utgjør utvidelsene et samlet areal på 1,12 km², og berører ikke nye eiendommer eller medfører endrede virkninger for omgivelsene. Konsesjonær opplyser at de har vært i dialog med Vefsn kommune og at de har avtale med berørte grunneiere om endringer av planområdet.

I Vefsn kommunes høringsuttalelse ber kommunen om at de de østlige delene av planområdet tas ut av konsesjonen dersom planene, slike de foreligger, godkjennes av NVE. Kommunen begrunner dette med at området ikke er benyttet for plassering av vindturbiner og dersom området opprettholdes som en del konsesjonen vil det være en planmessig hindring for utviklingen av Øyfjellet for næringsliv og friluftsliv. Videre peker kommunen på at Stortuva er et viktig friluftsområde for Mosjøen og Vefsn, at det er reindriftsinteresser i området og at prosjektet allerede har utnyttet den kapasiteten som er konsesjonsgitt.

Konsesjonær oppgir at de ser positivt på forslaget fra Vefsn kommune om at det konsesjonsgitte området som omfatter Øyfjellet/Stortuva tas ut av planen.

NVEs vurderinger

De syv angitte utvidelsene avviker fra det konsesjonsgitte planområdet og NVE vil derfor behandle utvidelsene som en konsesjonspliktig endring. NVE legger til grunn at planendringene ikke vil berøre nye eiendommer og at utvidelsene er avklart med berørte grunneiere. Etter vår vurdering vil ikke utvidelsene av planområdet gi endrede virkninger for miljø og samfunn.

Når det gjelder den østlige delen av planområdet ved Stortuva og Øyfjellet er NVE positive til at denne delen tas ut av planområdet. NVE vil derfor sette vilkår i NVEs vedtak om

konsesjonsendringer, om at konsesjonær skal sende inn kart-filer med revidert planområdet, der den østlige delen ved Stortuva og Øyfjellet er tatt ut.

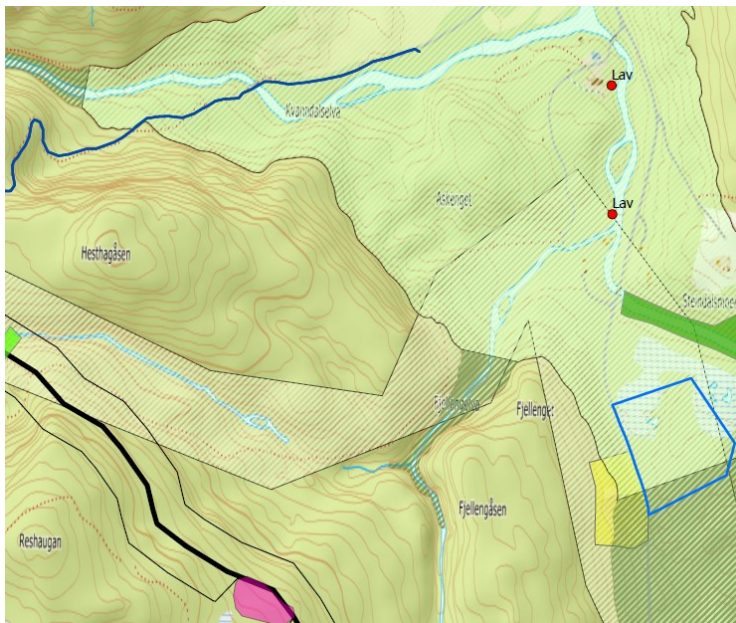
NVE viser til at Olje- og energidepartementet i brev av 15.11.2019 har vedtatt at konsesjonen til Øyfjellet vindkraftverk av 11.10.2018 gis virkning som statlig arealplan, jf. plan- og bygningsloven § 6-4 tredje ledd. NVE konstaterer at de overnevnte endringene av planområdet ikke er en del av den statlige arealplanen. Vi minner om at konsesjonær må sørge for at også utvidelsene av planområdet må avklares i henhold til kommunens arealplan før anleggsstart. Vi forutsetter at konsesjonær har nødvendige tillatelser og privatrettslige rettigheter til området som vil berøres av vingesveip og veitraséen ved turbinen ELV21 mellom Elvedalsfjellet og Seterdalsfjellet.

4.2 Søknad om etablering av massetak og mellomlagringsplass

NVE viser til søknad om konsesjonsendring for utvidelse av eksisterende massetak og tillatelse til etablering av mellomlagringsplass/riggplass i MTA og detaljplan for adkomstveien til Øyfjellet vindkraftverk datert 07.05.2019. Både massetaket og mellomlagringsplassen er planlagt langs Tverråvegen, henholdsvis 900 meter og 1100 meter fra avkjørselen til adkomstveien til vindkraftverket. Begge tiltakene berører eiendom gnr.18 bnr.1 og konsesjonær opplyser at de har inngått avtale med grunneier og at Vefsn kommune støtter de omsøkte tiltakene.

Øyfjellet Wind AS begrunner søknad om utvidelse av eksisterende massetak med at etableringen av adkomstveien vil føre til et masseunderskudd frem til området der det første massetaket er planlagt, ca. 1,3 km fra avkjørselen fra Tverråvegen. For å etablere veien på dette strekket, er det behov for ytterligere masser fra et annet sted. Konsesjonær oppgir at å ta ut masser fra et eksisterende massetak fremstår som en hensiktsmessig teknisk og miljømessig god løsning.

Eksisterende massetak må utvides med et område på ca. 60x60 meter innenfor det gule området på figur 2, mest sannsynlig mot vest og/eller nord.

Figur 2: Gult området viser planlagt massetak, blå strek viser riggplass. Forvaltningsklasse 3 i regional plan for Vefsnassdraget er skravert i grønt og forvaltningsklasse 2 skravert i hvit.

Konsesjonær begrunner valg av plassering av riggplass/mellomlagringsplass (området med blått omriss i kartet ovenfor) med at området er godt egnet siden det allerede er påvirket av inngrep ved at det tidligere har vært tatt ut naturgrus herfra, at det er planert ut og det ligger i direkte tilknytning til Tveråvegen som skal brukes som adkomstvei til vindkraftverket. Videre er det en fordel at mellomlagringsplassen etableres like ved massetaket. Mellomlagringsplassen vil ifølge søknaden bli istandsatt etter anleggsperioden.

4.2.1 Virkninger av tiltakene

Ifølge søknaden er det ikke registrert truede arter i Artsdatabanken som kan komme i konflikt med etableringen av massetaket eller mellomlagringsplassen. Massetaket og mellomlagringsplassen er planlagt i eksisterende flyttlei for reindriften langs Tveråvegen. Konsesjonær oppgir at de vil sikre massetaket og at flyttleien vil holdes åpen for reindrift både i anleggsfasen og driftfasen av vindkraftverket.

Mellomlagringsplassen/riggplassen vil bli liggende nær naturtypelokaliteten «Kroksjøer og meandrer langs Tverråga». Lokaliteten er ifølge søknaden definert som verdi B - viktig i naturbase og den er sterkt menneskepåvirket over store deler, med hogstflater på begge sider av elva. I Naturbase fremkommer det videre at lokaliteten bør stå i fred og ikke utsettes for videre terrenginngrep og hogst, helst ikke innen en buffersone av ca. 20 meter rundt lokaliteten. Konsesjonær opplyser at mellomlagringsplassen vil bli utformet slik at avstanden til den avgrensede naturtypen vil være minst 20 meter. Videre oppgir de at det ikke vil bli fylt drivstoff på denne plassen for å unngå forurensning av naturtypen.

I august 2014 ble det vedtatt en regional plan for Vefsnassdraget. Massetaket og mellomlagringsplassen planlegges i områder definert med vernebestemmelse forvaltningsklasse 2 og 3. I retningslinjen for den regionale planen står det at nye tiltak (i områder med forvaltningsklasse 2) kan aksepteres hvis disse inngår i plan og lokaliseringen på ingen måte er i konflikt med dokumenterte verneverdier av stor eller middels verdi. Når det gjelder forvaltningsklasse 3 skal tiltak som endrer forvaltningsklassen unngås og ny bebyggelse skal søkes lokalisert til andre områder. Ifølge konsesjonær mener Vefsn kommune at områdene der massetaket og mellomlagringsplassen planlegges ikke burde vært definert som forvaltningsklasse 3, men som klasse 2. Konsesjonær påpeker at eksisterende massetak er delvis etablert innenfor område definert som forvaltningsklasse 3, og i tillegg er området allerede er preget av inngrep, gjør at området må være definert med feil planstatus.

4.2.2 NVEs vurderinger

NVE slutter seg til at det fremstår hensiktsmessig å etablere massetak og mellomlagringsplass i tilknytning til eksisterende massetak langs Tveråvegen. Vefsn kommune har ingen merknader til søknaden om massetak og riggplass/mellomlagringsplass. NVE legger til grunn at det er sluttet avtale med grunneieren i området, og at Vefsn kommune støtter de omsøkte tiltakene.

Når det gjelder virkninger for naturmangfold oppgir konsesjonær at mellomlagringsplassen ikke skal etableres nærmere enn 20 meter fra naturtypelokaliteten «Kroksjøer og meandrer langs Tverråga» og at tiltaket ikke berører registrerte rødlistede arter i Artsdatabanken.

NVE viser til vilkår 21 i anleggskonsesjonen, hvor det står at: «Før anleggsarbeidene startes må Vefsn kommune avklare planstatus for områdene som blir berørt av tiltak knyttet til vindkraftverket, og som samtidig ligger innenfor planområdet for Regional plan for Vefsnassdraget.» I Regional plan for Vefsnassdraget står det at det kan tillates massetak dersom dette er avklart i kommunale eller

fylkeskommunale planer. Forutsetningen er at uttaket ikke reduserer vassdragets verdi for naturvern- og miljøformål og for vitenskap. Vefsn kommune har bedt om at konsesjonen for Øyfjellet vindkraftverk får virkning som statlig plan. NVE har derfor vurdert forholdet til den regionale planen. Etter NVEs vurdering vil ikke utvidelsen av det eksisterende massetaket medføre vesentlige virkninger for vannforekomsten, jf. vannforskriften § 12, eller andre viktige verneverdier. NVE legger til grunn at den viktige naturtypelokaliteten ikke blir berørt, og at området allerede er preget av det eksisterende massetaket. NVE forutsetter imidlertid at de avbøtende tiltakene som er foreslått i MTA og detaljplan gjennomføres.

NVE viser til at det er stilt vilkår i anleggskonsesjonen om forhold knyttet til reindrift. Etter NVEs vurdering er vilkåret dekkende for de omsøkte tiltakene. Vi viser til NVEs vurdering knyttet til reindrift i kapittel 5.5.

4.3 Målemaster

Detaljplanen inkluderer tre permanente vindmålemaster innenfor planområdet for Øyfjellet vindkraftverk. De tre målemastene som er inkludert i detaljplanene er planlagt øst på Elvdalsfjellet, vest for Nordsidefjellet og sør for Skåfjellet, jf. innsendt kart i detaljplan/MTA. Høyden på mastene vil tilsvare navhøyden på vindturbinene, det vil si ca. 120 meter. Dersom mastene skal bygges, vil det bli gjort med helikopter som frittstående installasjoner uten fremføring av vei eller kabel til mastene. Konsesjonær opplyser at de har avtale med grunneier om å etablere de tre målemastene.

Ifølge MTA og detaljplan berører ikke vindmålemastene kjente, særskilte miljøverdier. Øyfjellet Wind skriver at mastene vil bli lite synlige på avstand, og at både nær- og fjernvirkningene vil være dominert av de omkringliggende vindturbinene. Bardunene, og i noen grad selve mastene, vil medføre noe økt kollisjonsfare for fugl. Konsesjonær planlegger å montere fugleavvisere på de ytre bardunene, men bardunene og mastene kan likevel medføre økt kollisjonsfare for fugl. Etablering av målemaster er derfor i MTA og detaljplan vurdert å være noe negativt for fugl.

NVEs vurderinger

NVE konstaterer at Øyfjellet Wind AS har endelig konsesjon til å etablere Øyfjellet vindkraftverk, men at konsesjonen ikke gir rett til å bygge og drive vindmålemaster eller radio/telemast. Etablering av slike anlegg er derfor tiltak som krever endring av den gjeldende konsesjonen. Vi har derfor behandlet de tre kartfestede vindmålemastene som en konsesjonspliktig endring.

De permanente målemastene som er omsøkt er etter NVEs vurdering nødvendige hjelpeanlegg for sikker drift av Øyfjellet vindkraftverk. Vi mener at etablering av mastene ikke vil medføre vesentlige virkninger av betydning for miljø- og samfunnsinteresser, sammenlignet med virkningene av de omkringliggende vindturbinene som skal etableres. Vi ser det som positivt at konsesjonær planlegger å montere fugleavviser på målemastenes barduner, og vil i en eventuell konsesjon for etablering av målemaster sette vilkår om at dette skal gjennomføres.

NVE konstaterer at de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er vurdert i konsesjonsbehandlingen og konsesjonsvedtak av 13.11.2014.

I følge MTA og detaljplanen vil det trolig bli aktuelt med en egen radio/telemast for drift av vindkraftverket. Når dette er avklart minner vi om at etablering av en slik mast er konsesjonspliktig og søknad må sendes NVE og tillatelse være meddelt før anleggsarbeidet med masten kan igangsettes.

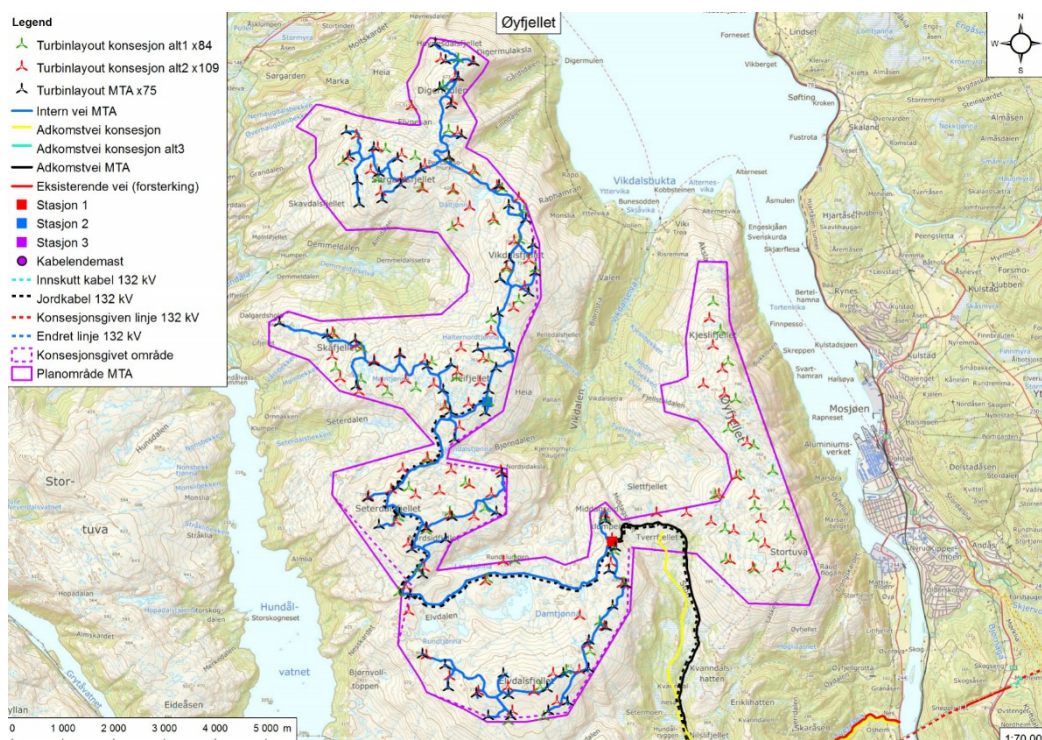
5 NVEs vurdering av detaljplan

Formålet med en detaljplan er å konkretisere utbyggingsløsningen for vindkraftverket innenfor de rammene som er gitt i konsesjonen. Planen skal gi en teknisk beskrivelse av anleggene som skal bygges, og den skal omtale eventuelle endringer i endelig utbyggingsløsning sammenlignet med det som lå til grunn for konsesjonsgitt utbyggingsløsning. Dersom endelig utbyggingsløsning medfører endrede virkninger for miljø og samfunn, skal dette utredes og beskrives i detaljplanen.

Konsesjonær har i detaljplanen oversendt oppdaterte utredninger for temaene støy, skyggekast, naturmangfold og landskap/visuelle virkninger. De oppdaterte utredningene redegjør for endrede virkninger sammenlignet med konsekvensutredningen som ble lagt til grunn for konsesjonssøknaden. I det følgende presenteres NVEs vurdering av detaljplanen.

5.1 Endelig utbyggingsløsning

I konsesjonssøknaden og konsekvensutredningen ble to alternative utbyggingsløsninger presentert. Det ene alternativet (alternativ 1) innebar bygging av 109 turbiner med totalhøyde på 150 meter og den andre utbyggingsløsningen (alternativ 2) innebar bygging av 84 turbiner med totalhøyde på 200 meter. Endelig utbyggingsløsning skissert i detaljplanen består av 75 5,3 MW vindturbiner på 200 meter totalhøyde. Alternativ 2 ligger nærmest denne utbyggingsløsningen. Endrede virkninger av endelig utbyggingsløsning vil for de fleste temaer bli sammenlignet med alternativ 2 i det følgende.

Figur 3: Øyfjellet vindkraftverk. Utbyggingsløsningene i konsesjonsbehandlingen (alternativ 1 og 2) og detaljplanen.

Planområde, antall turbiner og turbinplassering

Planområdet for Øyfjellet vindkraftverk omfatter et areal på ca. 48,1 km². I utbyggingsløsningen som lå til grunn for konsesjonsbehandlingen (alternativ 2) var det planlagt med 84 vindturbiner innenfor planområdet. I MTA og detaljplan er antall turbiner redusert med 9 vindturbiner og det planlegges å bygge 75 vindturbiner med en totalhøyde på 200 meter. Som figur 3 viser er turbinene på Øyfjellet, i østre del av planområdet, tatt ut i detaljplanen. Noen flere turbiner er dermed plassert innenfor resterende planområde.

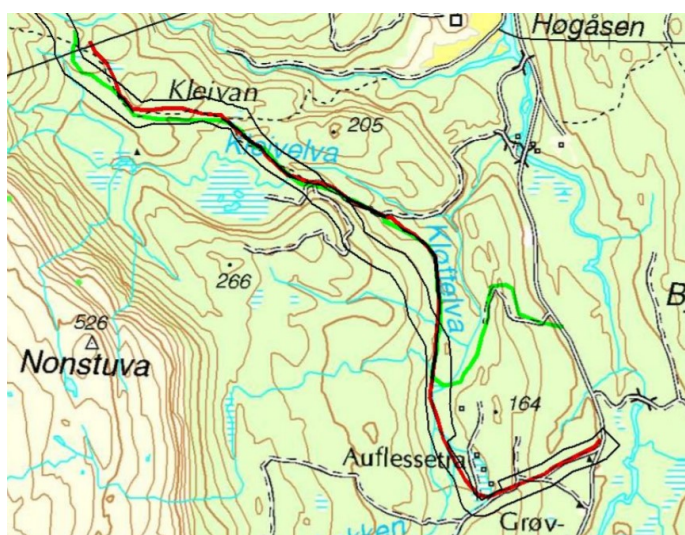
Turbintype

I konsesjonsbehandlingen av Øyfjellet vindkraftverk ble det lagt til grunn en løsning (alternativ 2) med 84 3,6 MW turbiner. Tårnhøyden var opptil 140 meter og rotordiameteren på inntil 120 meter i denne utbyggingsløsningen. I detaljplanen er det planlagt å sette opp turbiner med en installert effekt på 5,3 MW per turbin. Turbintype er ikke valgt og ifølge MTA og detaljplan vil endelig turbintype bli enten som beskrevet, eller redusert noe når det gjelder antall, fysisk størrelse og kildestøy.

Utbyggingsløsningen i detaljplanene beskriver en turbintype med en totalhøyde på 200 meter, hvor tårnhøyden er på 120 meter og rotordiameter er på 160 meter. Frihøyden fra bakken til nedre vingespiss er 40 meter.

Adkomstvei

Adkomstveien i detaljplanen/MTA går fra Tveråvegen og er ca. 11 km lang. Ifølge MTA og detaljplan for adkomstveien vil store deler av strekningen følge konsesjonsgitt løsning, med unntak av ett område mellom Fjellbekken og området der veien passerer over jordbrua/grotta. Her vil vegtraseen gå lengre vest enn konsesjonsgitt løsning. Endringene av veitrasé i detaljplanen medfører ikke endringer i hvilke eiendommer som blir berørt. Konsesjonær oppgir at det er inngått minnelig avtaler for veitraseen med berørte eiendommer.

Figur 4: Adkomstveg i detaljplanen (bufferzone/tynn svart strek) og konsesjonsgitte traseer for adkomstvei med grønn og rød strek.

I detaljplanen presentert av konsesjonær vil bredden på adkomstveien være ca. 5 meter og det totale terrenginngrepet ca. 7-8 meter på strake strekninger. I svinger og veikryss vil veiene være bredere.

Konsesjonær planlegger flere møteplasser langs adkomstveien. Det er også planlagt to bruer og to massetak langs adkomstveien, i tillegg til omsøkt massetak langs Tverråvegen. Det vil settes opp bom i starten av adkomstveien.

Massetak og mellomagringsplass/ riggplass utenfor planområdet

Det planlegges også å utvide eksisterende massetak ved Tverråvegen, ca. 900 meter fra der adkomstveien starter. Massetaket trengs på grunn av underskudd i første del av adkomstveien. Det skal også etableres en nærliggende riggplass/mellomagringsplass for mellomagringsplass for mellomagringsplass av masser og turbinkomponenter ca. 1100 meter fra starten av adkomstveien. Det vises til kapittel 4.2.

Internveier, transformatorstasjon og øvrig arealbruk i planområdet

Veinettet i vindkraftverket, inkludert stikkveier til hver enkelt turbin, vil ifølge MTA og detaljplan få en samlet lengde på ca. 56 km. Dette er en reduksjon på ca. 13 km sammenlignet med utbyggingsløsningen som lå til grunn for konsesjonsøknaden, som følge av reduksjon av antall turbiner og planområdets størrelse. Ifølge detaljplanen vil total veibredde, med veiskulder og grøfter, være 8-10 meter. Dette inkluderer ikke større fyllinger og skjæringer. Det vil bli etablert T-kryss som også kan fungere som snuplasser, og det planlegges å etablere møteplasser for hver 500 meter langs internveiene.

Langs internveiene vil det legges kabelgrøfter med interne jordkabler med spenning 33 kV. Det planlegges å bygge to transformatorbygninger med integrert servicedel. Begge transformatorbyggene vil romme to transformatorer med tilhørende apparat- og kontrollanlegg, og de planlegges bygget med en grunnflate på ca. 36x20 meter.

Det vurderes å sette opp tre permanente målemaster i konsesjonsområdet og en radio/telemast. Det vises til kapittel 4.3.

5.2 Landskap og visuelle virkninger

Utredning og beskrivelse av endrede virkninger

Norconsult har på oppdrag fra konsesjonær gjort en vurdering av hvilke endrede virkninger utbyggingsløsningen i MTA og detaljplan vil medføre, sammenlignet med utbyggingsløsningen som lå til grunn for konsesjonsbehandlingen (rapporten «Øyfjellet vindkraftverk. Sammenlignende vurdering av landskap og visuelle virkninger av ny konsesjonsøkt layout» vedlagt MTA og detaljplan). I rapporten sammenlignes en utbyggingsløsning fra konsesjonsbehandlingen med 109 turbiner/totalhøyde på 150 meter med visualiseringer av eksempelturbiner som har 150 meter rotordiameter og tårnhøyde på 125 meter. Rotordiameter avviker fra turbinens størrelse som presenteres i detaljplanen på grunn av begrensninger i planleggingsverktøyet for fotomontasjer. Fordi det ikke finnes aktuelle turbintyper i planleggingsverktøyet for fotomontasjene som har så stor rotordiameter som 160 meter, er disse basert på en turbin med 150 meter rotordiameter, men til gjengjeld er tårnhøyden økt til 125 meter, så totalhøyden blir den samme.

Ifølge Norconsult er de visuelle virkningene fra vindkraftverket redusert med dagens utbyggingsløsning. I utbyggingsløsningen som lå til grunn for konsekvensutredningen var flere turbiner plassert på Øyfjellet og Stortuva. Som følge av at turbinene på Øyfjellet og Stortuva er tatt bort i utbyggingsløsningen som presenteres i detaljplanen, vil vindkraftverket ifølge Norconsult i liten grad bli synlig fra Mosjøen, mindre dominerende fra utsiktspunktet Stortuva og et ryddigere og mindre

påtrengende inntrykk fra utsiktspunktet på Aksla. Det at det sørligste området ved Fjellskardet er tatt ut av planområdet bidrar også til mindre visuelle virkninger fra Aksla.

Områdene nord for Øyfjellet vindkraftverk vil få tilnærmet den samme visuelle påvirkningen med utbyggingsløsningen i detaljplanen sammenlignet med utbyggingsløsningen i konsesjonsbehandlingen. De nye turbinene blir noe mer markante som blikkfang som følge av økt dimensjoner, men det er i hovedsak nyanser i forskjell på visuell påvirkning fra eksempelvis Holandsvika.

Innkommne merknader

Vefsn kommune uttaler at de er positive til at vindturbinene er trukket vekk fra selve Øyfjellet, da vindturbiner her ville blitt eksponert for Mosjøen.

NVEs vurdering

I konsesjonsbehandlingen av Øyfjellet vindkraftverk vurderte NVE at vindkraftverket vil føre til at landskapets karakter vil bli endret i et relativt stort område, men at landskapsvirkningene vil bli relativt små sammenlignet med andre vindkraftverk, tiltakets størrelse tatt i betraktning.

I forbindelse med konsesjonsbehandlingen av Øyfjellet vindkraftverk, ble det vurdert at lysmerking utgjøre en vesentlig visuell virkning av vindkraftverket. I den forbindelse vurderte NVE at det er viktig å få på plass teknologi for å minimere virkningene av lysmerkingen. Vindturbinene i detaljplanen er over 150 meter og skal etter Luftfartstilsynets forskrift BSL E 2-2 merkes med høyintensitetslys type B (20 000 candela hvitt blinkende lys i dagslys, 2000 candela hvit eller rødt blinkende lys i mørke). For å minimere virkningene av lysmerkingen fra et vindkraftverk kan det installeres et system for radarstyrt hinderlys. NVE vil sette vilkår om at konsesjonær etter ett års drift av vindkraftverket skal vurdere behovet for system for radarstyrt lysvarslingsanlegg. Vurderingen skal oversendes NVE og vi vil med bakgrunn i dette vurdere behov for å sette krav om radarstyrt lysvarslingsanlegg.

NVE konstaterer at turbinene på Øyfjellet og Stortuva er tatt ut i utbyggingsløsningen som ligger til grunn for detaljplanen. For Mosjøen by og nærområdene rundt vil vindkraftverket være lite synlig og fra Stortuva har avstanden til nærmeste turbin økt betydelig og ny utforming vil gi et mindre dominerende uttrykk herfra.

Etter NVEs vurdering vil utbyggingsløsningen i MTA og detaljplan samlet medføre reduserte visuelle virkninger sammenlignet med utbyggingsløsningene som lå til grunn for konsesjonsbehandlingen, hvor det også var mange turbinene på Øyfjellet og Stortuva. Disse turbinene er nå tatt ut av detaljplanen.

5.3 Støy og skyggekast

Utredning og beskrivelse av endrede virkninger

Akustikkonsulten i Sverige AB har på vegne av Eolus Vind AB gjennomført oppdaterte støyberegninger for utbyggingsløsningen som inngår i MTA og detaljplan. Beregningene er fremlagt i rapporten "Calculation of noise emission from wind turbines Wind Farm Öyfjellet - 75 Wind turbines 5-6 MW", datert 09.04.2019. Utreder opplyser at beregningene er utført i henhold til Miljødirektoratets Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2016) og Veileder til retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (M-128).

I beregningene er det lagt til grunn 75 vindturbiner med en installert effekt på 5-6 MW. Det er utført «worst case»-beregninger basert på kildestøy på 107,7 dbA uten såkalte «serraterter» turbinblander som er «vipper» på turbinbladene, og det er lagt til grunn at vindturbinene alltid er i drift. «Worst case»-beregninger er en ikke reell situasjon der det alltid blåser mot støymottaker fra vindturbinene (medvind fra alle retninger) og vindhastigheten alltid er på et nivå som medfører maksimal støy. Videre forutsetter beregningene terrengets hardhet til å være skog/gresskledd, nakent fjell og åpent vann. Det er lagt til grunn 70 % luftfuktighet, 15 °C og vindhastighet 8 m/s i 10 meters høyde. Det er benyttet en mottakerhøyde på 4 og 1,5 meter.

Beregningene viser at tre støyfølsomme bygg (fritidsboliger) vil få støy over grenseverdien på L_{den} 45 dBA. Støynivået ved disse bygningene er beregnet til hhv. 62, 60 og 49 dBA. I tillegg viser beregningene at to andre bygg, også dette fritidsboliger, vil få støy tilsvarende grenseverdien, dvs. L_{den} 45 dBA. I støyberegningene som ble gjennomført i konsesjonsbehandlingen av Øyfjellet vindkraftverk var det beregnet at en fritidsbolig ble berørt av et støynivå over grenseverdien og to fritidsboliger ville bli berørt av støynivåer på rundt L_{den} 45 dBA. I tillegg ble det lagt til grunn at en gjeterhytte tilknyttet Vesterfjell sauesankerlag og én gjeterhytte tilknyttet Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt ble berørt.

Ifølge konsesjonær er beregninger av skyggekast fra vindkraftverket utført i henhold til NVEs veileder for skyggekast. I teoretisk skyggekast-beregningene (worst case) er det lagt inn alltid sol, alltid 90 grader innstrålingsvinkel turbin/bygning og full drift. Ifølge MTA og detaljplan er det i sannsynlig skyggekast-beregningene (real case) lagt inn sol-sannsynlighet basert på gjennomsnittstall fra Luleå, skyggekast inntreffer ikke når sola står lavere enn 3 grader over horisonten, retningsfordeling i 12 sektorer basert på sannsynlig vindretning fra vindmålinger og 8207 driftstimer. Skjerming av mellomliggende terreng er hensyntatt, basert på laserskanning av Øyfjellet.

NVEs veileder legger til grunn at bygninger med skyggekastfølsom bruk ikke skal utsettes for faktisk skyggekast i mer enn 8 timer per år eller for teoretisk skyggekast i mer enn 30 timer per år eller 30 minutter per dag. Beregningene for skyggekast fra Øyfjellet vindkraftverk viser at fem fritidsboliger utsettes for skyggekast (teoretisk beregning) i mer enn 30 timer per år og over 30 minutter på én dag. Videre viser beregningene at de samme fem fritidsboligene overskrider også grenseverdien på 8 timer per år dersom man legger sannsynlig skyggekast til grunn. Det fremkommer av MTA og detaljplan at ingen helårsboliger blir utsatt for skyggekast over grenseverdiene. To av fritidsboligene er så vidt over NVEs grenseverdier.

Konsesjonær opplyser at det er inngått minnelig avtale med eiere av de 3 fritidsboligene som er beregnet å få støy og skyggekast over grenseverdiene.

NVEs vurderinger

I konsesjonsbehandlingen av Øyfjellet vindkraftverk konstaterte NVE at vindkraftverket har små støyvirkninger sammenlignet med andre norske vindkraftverk. For å ivareta fritidsboligene som blir berørt med støynivåer over grenseverdiene satt NVE følgende vilkår i konsesjonen:

«Støynivået ved bygninger med støyfølsom bruk bør ikke overstige L_{den} 45 dBA. Dersom det vurderes som nødvendig for vindkraftverkets realiserbarhet at støynivået overstiger L_{den} 45 dBA ved bygninger med støyfølsom bruk, skal detaljplanen omfatte aktuelle tiltak for å avbøte virkninger ved disse bygningene. Dersom konsesjonær mener at bygninger med støynivå over L_{den} 45 dBA ikke har støyfølsom bruk, skal dette dokumenteres i detaljplanen.»

De fremlagte støyberegningene er utført som worst case-beregninger, i henhold til gjeldende retningslinje og veiledning (T-1442/M-128). Ifølge MTA og detaljplan for Øyfjellet har konsesjonær inngått avtale med de tre fritidsboligene som er berørt av støynivåer som overskrider grenseverdiene. Disse fritidsboligene ligger innenfor planområdet. Støynivået ved de to andre byggene/fritidsboligene nord for planområdet er beregnet til L_{den} 44,9 dBA. Grenseverdien på L_{den} 45 dBA overskrides dermed ikke.

I detaljplanen er ikke turbintype spesifisert, og støyberegningene er derfor basert på den av de aktuelle vindturbinene som har høyest kildestøy. Dette betyr at det ikke er sannsynlig at kildestøyen blir høyere enn forutsatt. I støyberegningene er det imidlertid brukt en navhøyde på 105 meter, mens navhøyden er satt til 120 meter i detaljplanens beskrivelse av tiltaket. NVE vil derfor sette vilkår om at det skal sendes inn oppdaterte støyberegninger når turbintype er valgt. Dersom støynivået beregnes til å bli over L_{den} 45 dBA ved støyfølsomme bygninger, må det iverksettes avbøtende tiltak.

NVE vil bemerke at omgivelsene vil oppleve støy fra vindkraftverket, og at noen kan føle dette som en belastning også der hvor retningslinjens grenseverdi ikke er overskredet. Folk forholder seg til støy på forskjellig måte, og retningslinjens grenseverdi er fastsatt under forståelse av at enkelte vil bli påvirket også ved lavere støynivåer.

NVE konstaterer at vindkraftverket planlegges med styringssystemer, som skal sikre at de anbefalte grenseverdiene ikke overskrides. Dette er etter NVEs vurdering tilstrekkelig for å sikre hensynet til naboer med tanke på skyggekast.

5.4 Naturmiljø

Utredning og beskrivelse av endrede virkninger

Sammenlignet med utbyggingsløsningen (alternativ 2) som lå til grunn for konsesjonsbehandlingen planlegges det nå færre vindturbiner. Totalhøyden er den samme, men rotordiameteren er større. Turbintypen er ikke endelig spesifisert, men i utbyggingsløsningen som skisseres i detaljplanen oppgis det vindturbiner med en rotordiameter på 160 meter. Dette er en økning på 40 meter sammenlignet med utbyggingsløsningen i konsesjonsbehandlingen. Frihøyde fra bakken til nedre vingespiss er redusert fra 80 meter til 40 meter i detaljplanen. Dette kan medføre endrede virkninger for naturmangfold. Ifølge detaljplanen kan kollisjonsrisikoen for fugl ved hver enkelt vindturbin øke på grunn av større sveipeareal. Virkningene for naturmangfold vurderes likevel som mindre negative enn hvis den opprinnelige utbyggingsløsningen hadde blitt realisert. Dette skyldes hovedsakelig at planområdet er redusert, særlig i området rundt Stortuva/Øyfjellet. Virkningene for inngrepsfri natur i dette området blir dermed mindre enn i de opprinnelige planene.

I konsesjonen er det vilkår om at en naturtypekartlegging skal legges til grunn for detaljplanen for adkomstvei. I henhold til denne kartleggingen kan to viktige naturtypelokaliteter bli berørt av adkomstveien. Dette gjelder kroksjøer og meandrer langs Tveråga, der det er planlagt en mellomagringsplass, og en grotte ved Kvanmyrbekken, der adkomstveien er planlagt over en såkalt «jordbru».

Naturvernforbundet viser til vurderinger av naturmangfold, hvor det står at det er flere registreringer av plantearter, som er av stor forvaltningsinteresse i Naturbase. De viser til at det samtidig står at det ikke er prioriterte arter eller utvalgte naturtyper i området. Naturvernforbundet er usikker på hvordan denne dobbeltheten skal tolkes. De etterspør om leveområder for jerv er nærmere undersøkt og om aktuelle tiltak for jaktfalk er iverksatt.

NVEs vurderinger

Etter NVEs vurdering er økt rotordiameter den største negative virkningen av planendringene. Dette kan gi økt kollisjonsrisiko for fugl. I både konsekvensutredningen, NVEs konsesjonsvedtak og Miljødirektoratets tematiske konfliktvurdering ble det imidlertid vurdert at området ikke er særlig viktig for rødlistede fuglearter. Det foreligger ikke nye opplysninger som tilsier noe annet. Reduksjonen i antall vindturbiner bidrar samtidig til at kollisjonsrisikoen blir helt borte i noen områder, blant annet rundt Stortuva og Øyfellet. At disse områdene er tatt ut av planområdet bidrar samtidig til at virkningene for inngrepsfrie naturområder blir mindre enn opprinnelig planlagt. NVE er på dette grunnlag enig i utreders samlede vurdering om at den nye utbyggingsløsningen vil gi reduserte virkninger for naturmangfold, sammenlignet med tidligere løsning.

Adkomstveien er detaljplanlagt på grunnlag av en naturtypekartlegging. Virkninger for naturtypelokaliteten «Kroksjøer og meandrer langs Tverråga» er vurdert i kapittel 4.2.2. Når det gjelder grottelokaliteten, foreslår konsesjonær at en geolog vurderer og kvalitetssikrer veien, og dermed også virkningene for naturtypen. NVE vil sette vilkår om at konsesjonær sender en rapport fra denne vurderingen til NVE. Hvis påvirkningen vurderes til å bli stor, kan NVE stille vilkår om endret trasé.

NVE vil påpeke at det ikke er noen motsetning mellom at det finnes registreringer av plantearter med stor forvaltningsinteresse og at det ikke er prioriterte arter eller utvalgte naturtyper i planområdet. I Norge er det svært mange plantearter med stor forvaltningsinteresse som ikke er prioriterte arter i henhold til naturmangfoldloven § 23.

Ifølge konsekvensutredningen er ikke området spesielt viktig for jerv, og NVE har ikke satt vilkår om mer detaljerte undersøkelser enn det som ble gjort i konsekvensutredningen. For jaktfalk ble det i konsesjonen satt vilkår om oppfølgende undersøkelser, og dette er vurdert i kapittel 6.4.

5.5 Reindrift

I anleggskonsesjonen er det fastsatt følgende vilkår:

«Eolus Vind Norge AS skal legge til rette for at det inngås avtale med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt om et forslag til avbøtende tiltak for reindriften i området for anleggs- og driftsfasen. Forslaget skal blant annet sikre adkomst til vinterbeitene i nordvest ved avbøtende tiltak knyttet til flyttleien gjennom planområdet. Tiltak for å sikre flytting til og fra vinterbeitene i nordvest skal forelegges Fylkesmannen i Nordland for vurdering etter reindriftsloven. Forslag til avbøtende tiltak skal presenteres i detaljplanen for tiltaket, jf. vilkår 12. Detaljplanen skal godkjennes av NVE. Dersom det ikke oppnås enighet mellom konsesjonær og reinbeitedistrikt om avbøtende tiltak, må NVE konsultere reinbeitedistriktet før detaljplanen kan godkjennes.»

Konsesjonær skriver i planene at de har hatt flere møter og annen kontakt med reinbeitedistriktet, men ikke lyktes med å komme fram til en omforent avtale om avbøtende tiltak for reindriften. De har dokumentert planprosessen i kapittel 3.1 «Medvirkning og konsultasjoner» i MTA.

Reinbeitedistriktet er av den oppfatning at det først er ved konsekvensutredningen fra Protect Sapmi at virkningene for reinbeitedistriktet er utredet tilstrekkelig. Distriktet mener derfor at utbygger ikke har oppfylt sine forpliktelser i henhold til konsesjonsvilkåret, da det ikke er ført dialog med distriktet om avbøtende tiltak for flyttleien med utredningen som underlag.

NVE konstaterer at det ikke er oppnådd enighet mellom konsesjonær og reinbeitedistriktet. Det ble derfor avholdt konsultasjon med reinbeitedistriktet 27.08.2019 i henhold til vilkåret. Protokollen er vedlagt dette notatet.

I uttalelsene fra reinbeitedistriktet vises det til at forslag til avbøtende tiltak heller ikke er forelagt Fylkesmannen for vurdering, slik det står i konsesjonsvilkåret. Distriktet mener at ansvaret er veltet over på NVE, som i utgangspunktet kun skal ha en konsulterende funksjon. NVE viser til at det har vært dialog mellom Fylkesmannen og konsesjonær om vilkåret. NVE viser til at Fylkesmannen har uttalt seg til MTA og detaljplan, og mener at dette er i samsvar med vilkåret, jfr. krav om forelegging for Fylkesmannen.

Bruk av området

NVE viser til at Øyfjellet først og fremst brukes som høst og vårbeite i forbindelse med flytting gjennom området. Reinbeitedistriktet har godt med sommerbeiter. Det er særlig påvirkningen av vårbeitene som er kritisk for reinen. Vinterbeitene vil ikke bli direkte påvirket som følge av vindkraftverket, men adkomst til vinterbeite går gjennom planområdet. Det går også en flyttlei over Hundålsvatenet, men flytting over vannet vurderes som et dårlig alternativ, da vannet er regulert og isen er usikker. Det fremgår av høringen at reindriften er avhengig av å bruke tid på flyttingen og avhengig av beiteressurser langs flyttleien.

Fylkesmannen viser til at vestre siida er avviklet, men at Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt nå består av en siida med tre siidaandeler. De skriver at reinbeitedistriktet har beholdt retten til å drive reindrift i området. NVE har lagt til grunn at vilkåret er knyttet til reinbeitedistriktet, og har ikke vektlagt bruken til de ulike siidaandelene.

I høringsuttalelsene er betydningen av vinterbeite i nordvest (vinterbeitesone 5) fremhevet. Fylkesmannen viser til at reinbeitedistriktet er under et stadig press, og vinterbeitene på kysten er fragmenterte. Det gjør det ekstra viktig å sikre adkomsten til vinterbeitesone 5. Reinbeitedistriktet er av samme oppfatning, og de viser til klagevedtaket fra OED av 16.11.2019, hvor det står:
«Departementet tar utgangspunkt i at en forutsetning for å kunne gi konsesjon til Øyfjellet vindkraftverk er at reindriften sikres adgang til vinterbeiteområdene. Departementet viser i den forbindelse til det vernet flyttleier har etter reindriftsloven, men ikke minst til det faktum at tilgang til vinterbeitene er en forutsetning for å kunne videreføre reindriften på en regningsvarende måte, da vinterbeite er en minimumsfaktor i distriktet.»

Konsekvensutredning og endrede virkninger for reindrift

Flere har poengtert at MTA og detaljplan er utarbeidet i forkant av utredningen fra Protect Sapmi, og at den derfor ikke har blitt lagt til grunn i planarbeidet. Distriktet mener at konsekvensutredningen på konsesjonstidspunktet ikke har vært tilstrekkelig god, og at det derfor ikke burde vært gitt konsesjon til utbyggingen. De viser også til at større vindturbiner ikke er hensyntatt i konsekvensutredningen, som ligger til grunn for konsesjonen, herunder virkninger som støy og skyggekast.

Distriktet stiller seg kritisk til at utredningen fra Protect Sapmi ikke har vært en del av MTA og detaljplanarbeidet, og at ingen høringsinstanser har fått utredningen på høring. De påpeker derfor at de innsendte forslagene i planene til avbøtende tiltakene for flyttleien overhodet ikke er fundert på utredningen.

NVE viser til at det er gitt konsesjon og at temaet reindrift har blitt vurdert som tilstrekkelig utredet i forbindelse med konsesjonsbehandlingen. Konsesjonær skriver i planen at de har basert de foreslåtte avbøtende tiltakene på tilgjengelig faglig grunnlag, da rapporten fra Protect Sapmi har dratt ut i tid. De har ikke lyktes i å få innspill fra reinbeitedistriktet i prosessen. NVE viser til at OED i sin klagebehandling poengterer at adgangen til vinterbeitene i nordvest er tilstrekkelig utredet. NVE har lagt utredningen fra Protect Sapmi til grunn i sine vurderinger i forbindelse med denne godkjenningen av MTA og detaljplan, samt omsøkte konsesjonsendringer.

NVE viser til endelig utbyggingsløsning presentert i kapittel 5.1. Størrelsen på vindturbinene er tilnærmet uendret og vindkraftverket er redusert med ni vindturbiner. NVE viser til at samtlige vindturbiner er fjernet fra Øyfjellet, totalt 16 vindturbiner. Noen flere vindturbiner (5 stykk) er dermed plassert innenfor resterende planområde, hvor flyttleien går. Det vises til figur 3.

Det fremgår av utredningen fra Protect Sapmi at det er ønsket å lokalisere samtlige vindturbiner på Øyfjellet og gjerde inn området. Etter NVEs vurdering er ikke dette et realistisk alternativ, blant annet fordi området er vesentlig mindre enn resten av planområdet. Etter NVEs vurdering er endringer fra konsesjonen til endelig utbyggingsløsning ikke av vesentlig betydning. NVE mener at virkningene for reindriften vil være tilnærmet uendret fra konsesjonen. Etter NVEs vurdering vil vilkår om reindrift i konsesjon av 11.10.2018 ivareta reindriftsinteressen på en tilstrekkelig måte.

Avbøtende tiltak

Øyfjellet Wind AS har presentert forslag til avbøtende tiltak for reindriften i anleggs- og driftsfasen i søknaden om godkjenning av MTA og detaljplanen av 07.05.2019. Når det gjelder sikring av adkomst til vinterbeitene i nordvest, ønsker konsesjonær i utgangspunktet å tilrettelegge for flytting gjennom vindkraftverket, i stedet for å etablere ny flyttlei. De vil eventuelt tilrettelegge for alternativ flyttlei utenfor planområdet, dersom det viser seg å være behov.

a) Avbøtende tiltak knyttet til flyttlei

I utredningen fra Protect Sapmi står det at reinbeitedistriktet mener det ikke skulle vært gitt konsesjon til vindkraftverket, da konsekvensene for reindriften er dramatiske. Gitt konsesjon mener de først og fremst at samtlige turbiner flyttes til Øyfjellet og ut av de andre delene av planområdet. Alternativ vil være tre komplementære og gjensidig utfyllende tiltak, som går ut på 1) etablering av ny flyttlei langs Hundålsvatnet, 2) frakt gjennom området med lastebil og 3) frakt med ferje. De to siste tiltakene innebærer i tillegg etablering av oppsamlingsplasser og beitehager. Det første tiltaket innebærer enkelte større sprengningsarbeid, på grunn av krevende terreng langs vannet. I utredningen står det videre at de tre avbøtende tiltakene, inkludert øvrige forutsetninger, gjennomføres som beskrevet av Protect Sapmi. I utredningen er det fremhevet at samtlige forslag til avbøtende tiltak innebærer betydelig usikkerhet for fremtiden, og det konstateres at hele planområdet er tapt som reinbeite.

Fylkesmannen skriver at i forbindelse med flytting fra vinterbeite til sommerbeite, vil reinen møte hindring i form av anleggstrafikk. Den vil derfor snu tilbake mot området den kom fra, som er svært uheldig og generer mye ekstra arbeid. De mener gjerding, ekstra gjeterinnsats eller stopp av enkelte vindturbiner i perioder ikke vil være tilstrekkelig til at flyttleias funksjon opprettholdes.

Fylkesmannen har i sin uttalelse konkluderer med at flyttleia sperres når arbeidet med Øyfjellet vindkraftverk starer, både i anleggs- og driftsfasen. Sperringen skjer over en strekning på ca. 10 km. De mener at transport på bil og/eller ferje benyttes delvis som et alternativ til flytting langs bakken, men det er både uønsket og ressurskrevende. Reinen mister muligheten for å beite underveis.

Fylkesmannen viser til reindriftsloven § 22, og at det ikke er lov å iverksette tiltak som hindrer bruk av flyttleiene. De viser til at en søknad om permanent og/eller midlertidig omlegging av flyttleie skal sendes til Landbruks- og matdepartementet via Fylkesmannen i Nordland, etter en vurdering hos Fylkesmannen.

NVE understreker at sikring av adkomst til vinterbeitene i nordvest er en forutsetning for konsesjonen til Øyfjellet vindkraftverk. NVE viser til foreslåtte tiltak i utredningen fra Protect Sapmi og i MTA og detaljplanen.

NVE mener etablering av ny flyttleie på vestsiden av Hundålsvatnet, slik skissert i utredningen, vil medføre store inngrep i terrenget. Det er i tillegg tvilsomt om reinen vil ta i bruk en eventuell ny flyttleie. NVE vil ikke pålegge en slik løsning.

Etter NVEs vurdering vil flytting av rein gjennom planområdet i tilstrekkelig grad sikre tilgangen til vinterbeitene i nordvest. NVE vil stille vilkår om at denne løsningen benyttes. I anleggsfasen, fram til adkomst- og internveiene er utbygd, skal flyttingen foregå ved driving gjennom planområdet. NVE vil stille vilkår om at anleggsvirksomhet, som berører flyttingen, skal stanses under flyttingen. NVE forutsetter at flyttingen planlegges og gjennomføres effektivt. Reinbeitedistriktet mener at hele vindkraftområdet vil gå tapt som beiteareal ved etablering av vindkraftverket. NVE har ikke vektlagt bruk av området som beiteareal i forbindelse med behandlingen av planene.

NVE viser for øvrig til OEDs klagevedtak hvor et annet alternativ er at partene blir enige om at vinterbeitene i nordvest ikke benyttes i anleggsperioden. OED har i den forbindelse lagt til grunn at reinbeitedistriktet har vinterbeite langs hele fjorden fra Sømna til Vefsnfjorden. Distriktet har tidligere opplyst at de ikke bruker hele vinterbeite hver vinter, men varierer bruken fra år til år etter en vurdering av blant annet beitegrunnlaget. NVE legger til grunn at når adkomst- og internveier er etablert, skal flytting foregå med lastebiltransport gjennom planområdet, dersom ikke annet blir avtalt. Transport med båt/ferje vil etter NVEs vurdering fungere som et alternativ til flytting gjennom planområdet.

NVE konstaterer at flytting gjennom planområdet i anleggs- og driftsfasen innebærer etablering av nødvendige hjelpeanlegg og annen tilrettelegging, herunder oppsamlingsområder i begge ender og økt gjeterinnsats i anleggsfasen.

NVE vil stille vilkår om at plan for tilrettelegging for flytting gjennom planområdet skal oversendes NVE. Konsesjonær skal legge til rette for at det inngås avtale med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt om plan for tilrettelegging for flytting gjennom planområdet i anleggs- og driftsfasen. Dersom det ikke oppnås enighet mellom reinbeitedistriktet og konsesjonær skal saken sendes NVE til godkjenning innen 10.03.2020.

NVE viser til at Fylkesmannen har i sin uttalelse konkluderer med at flyttleia sperres når arbeidet med Øyfjellet vindkraftverk starter, både i anleggs- og driftsfasen. Fylkesmannen viser til reindriftsloven § 22, og at det ikke er lov å iverksette tiltak som hindrer bruk av flyttleiene. NVE understreker at konsesjonær må avklare forhold knyttet til reindriftsloven med reindriftsmyndighetene.

b) Andre avbøtende tiltak for reindriften

Det er også foreslått andre avbøtende tiltak for reindriften i planen og i utredningen fra Protect Sapmi. Fylkesmannen skriver i sin uttalelse at det vil være behov for andre avbøtende tiltak, som bom på vei, hvor det blir avgjørende hvor bommen plasseres. Det kan også gjøres kompenserende tiltak andre

steder i distriktet, som stenging av scooterløype på østsiden av jernbanen og E6. I tillegg til andre risikoreduserende tiltak og verdiøkende tiltak. Fylkesmannen mener at mange av tiltakene som er presentert i planene er gode og nødvendige, men at det per i dag mangler tiltak som muliggjør flytting til vinterbeitene i nordvest (vinterbeitesone 5).

NVE viser til de andre avbøtende tiltak utover sikring av adkomst til vinterbeitene i nordvest for reindriften. I anleggsfasen er følgende tiltak foreslått:

- Holde distriktet fortløpende oppdatert om større aktiviteter som kan være av betydning for reindriften
- Etablere tydelige rutiner for særlig forstyrrende aktiviteter i anleggsperioden
- Sikre at transport- og anleggsarbeiderne har god kjennskap til reindriften.
- Reindriften må holde utbygger oppdatert om aktiviteter som kan ha betydning for anleggsarbeidet
- Oppnevning av kontaktpersoner for begge parter og etablering av informasjonsrutiner
- Eventuell justering av veitraseer eller veiskjæringer slik at flyttingen i mindre grad påvirkes

I driftsfasen er følgende tiltak foreslått:

- Rutiner for informasjonsutveksling, oppdatering og læring. Reindriftenas utgifter til deltakelse på møter dekkes.
- Stenge adkomstveier og internveier for allmenn motorisert ferdsel
- Økonomisk kompensasjon for økt gjeterinnsats og ekstra ressurser

NVE mener forslagene som er presentert i MTA og detaljplan er tilstrekkelig gode, og legger til grunn at de avbøtende tiltakene gjennomføres i samråd med reinbeitedistriktet.

Folkerett

Reinbeitedistriktet mener at manglende tilgang til vinterbeitene fører til at reindriften ikke kan videreføres på en regningsvarende måte. De viser til at dette vil innebære brudd på folkeretten.

NVE viser til OED sitt vedtak, hvor de med bakgrunn i en vurdering av eksisterende inngreppssituasjon, muligheten for tilpasninger av planområdet og avbøtende tiltak i den forbindelse og reinbeitedistriktets tilpasningsmuligheter, der OED mener at grunnlaget for regningsvarende reindriften er tilstede også etter etablering av Øyfjellet vindkraftverk. NVE understreker at Jillen-Njaarke er blitt involvert under konsesjonsbehandlingen gjennom konsultasjoner både med NVE og med departementet, og i forbindelse med detaljplanleggingen og NVEs planbehandling i form av høring og konsultasjon. NVE mener at etablering av Øyfjellet vindkraftverk ikke er i strid med SP art. 27.

5.6 Avbøtende tiltak for eiendom tilhørende Knut Tverå

I konsesjonsvilkåret om detaljplan står det at planen skal omfatte en beskrivelse av avbøtende tiltak knyttet til Knut Tverås eiendom. Det fremgår av detaljplanen for adkomstveien at det er inngått en avtale om avbøtende tiltak. I en høringsuttalelse ber han i tillegg om andre tiltak, som ikke er direkte knyttet til sin eiendom. Han skriver at følgende bør/må tas hensyn til:

- *Fremkommelighet for beboere som skal til/fra jobb.*

- *Besøkende til Trollvar Naturpark, her bør utbygger og undertegnede være i dialog med hverandre, når er veien stengt og når er den åpen. I dag er det flest besøkende fredag til søndag.*
- *Arbeid ved knuseverk bør skje på dagtid og ikke i helgene.*
- *Under anleggsfasen på Tveråvegen bør det være mulighet for å passere for ambulanse og brannbil*
- *Skal det legges fiberkabel langs veien må det lages uttak til beboerne*
- *Ved Grøvsetra (bom) må det lages en større P-plass der folk kan parkere for å benytte seg av Vindmølleveien og eventuelt andre områder i nærheten for å utøve friluftsliv.*
- *Det må i samarbeid med grunneiere planlegges eventuelle lunneplasser for tømmer langs veien fra Grøvsetra til Tverrfjellet.*
- *Det bør lages noen bålplasser i forbindelse med veien som avbøtende tiltak, eks. ved Kleivan, Tverrfjellet (kanskje med toalett/utedo) og en utsiktspost sørvest av Elvedalsfjellet (bål plass og toalett/utedo) med utsikt mot Sørvasdalen. Det bør kjøres ut ved til disse plassene.»*

NVE har fått tilgang til avtalen om avbøtende tiltak for Knut Tverås eiendom. Etter NVEs vurdering er tiltakene som er beskrevet i avtalen tilstrekkelige. Dette omfatter blant annet erstatning knyttet til arbeid ved knuseverk, og NVE vil ikke sette ytterligere vilkår om dette.

Når det gjelder Tverås andre innspill, forutsetter NVE at konsesjonær har god dialog med Tverå og andre grunneiere. Vi forutsetter også at utrykningskjøretøy og beboere som skal til/fra jobb sikres fremkommelighet. Fiberuttak er ikke satt som konsesjonsvilkår, og er ikke opp til NVE å vurdere. En eventuell større parkeringsplass ved Grøvsetra bør etter NVEs vurdering være en sak mellom konsesjonær, grunneier og kommunen.

Når det gjelder lunneplasser, viser vi til avtalen om avbøtende tiltak, der det står at det skal tas hensyn til skogsdrift og lunneplasser ved bygging av veier i tilknytning til vindkraftverket. NVE ber konsesjonær om å vurdere forslagene til bålplasser og utsiktspost i dialog med Tverå.

6 NVEs vurderinger av miljø-, transport- og anleggsplan

Formålet med MTA er å sikre at det tas hensyn til miljø og landskap ved bygging og drift av anlegget. Vurderingene i planen skal baseres på miljøinformasjon som er kommet frem i konsesjonsprosessen.

Det fremgår av MTA at planene er utarbeidet i samråd med Vefsn kommune, berørte grunneiere og Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, jf. krav i konsesjonen. NVE konstaterer at reinbeitedistriktet ikke er enig i dette utsagnet, da den reindrifsfaglige utredningen utført av Protect Sapmi ikke forelå på tidspunktet for møtene med konsesjonær. Det vises til kapittel 5.5 for NVEs vurdering av reindrift. Utover det har NVE ikke mottatt merknader knyttet til samrådsprosessen mellom partene. I det følgende presenteres NVEs vurdering av MTA for Øyfjellet vindkraftverk.

6.1 Terrengbehandling

Det er utarbeidet en egen håndbok i terrenginngrep og landskapstilpasning i prosjektet. Håndboka er et supplement til miljø-, transport- og anleggsplanen (MTA) for vindkraftverket og adkomstveien, og beskriver hvordan terrenginngrepene utformes for å få en best mulig tilpasning til landskapet. NVE mener en slik prinsipiell tilnærming er viktig for prosjekter som strekker seg over store områder der det er vanskelig å gå inn i alle detaljer. Basert på erfaring fra tidligere gjennomførte prosjekter er

NVEs vurdering at gode løsninger oppnås når målet defineres og ikke låses av detaljprosjektering i tidlig fase.

NVE vurderer at håndboken for terrenginngrep og landskapstilpasning utgjør et godt verktøy for å sikre at anlegget blir godt tilpasset i landskapet og at inngrepet ikke blir større enn nødvendig. Vi anser det som positivt at planlegging og prosjektering har skjedd med deltakelse fra landskapsarkitekt. NVE forutsetter at prinsippene som er beskrevet følges under videre optimalisering og gjennomføring av anleggsarbeidet.

NVE konstaterer at vegetasjonsrydding, mellomlagring og separering av ulike massefraksjoner er omtalt i terrenghåndboken. Erfaringer fra tidligere prosjekter viser at dette er forhold som er av avgjørende betydning for hvor godt man lykkes med arrondering og istandsettingen, men at det i praksis viser seg å være utfordrende å holde toppmassene adskilt fra øvrige masser. I planområdet er det stedvis svært tynt vegetasjonsdekke. Vi vil derfor oppfordre Øyfjellet Wind AS i samarbeid med konsulenter og entreprenør, til å se på løsninger og muligheter for å sikre at toppmassene mellomlagres slik at man reduserer muligheten for sammenblanding med andre masser/sprengstein. I praksis vil det ofte bety at toppmassen må transporteres til egne områder avsatt til dette. NVE vil følge opp mellomlagringen av toppmasser og andre masser ved stedlig tilsyn.

I områder hvor det er knapphet på toppmasser er det viktig at disse massene benyttes der nytten er størst ved istandsettingen. Ved fortløpende istandsetting må det derfor holdes tilbake toppmasser som mellomlagres i anleggsperioden. Videre er det NVEs erfaring at det, dersom det er lite toppmasser, er bedre å velge seg ut noen områder hvor det prioriteres å istandsette med toppmasser, i stedet for å legge ut litt her og litt der, uten at det henger sammen med omkringliggende terreng. Alternativet til å tildekke veifyllingen med toppmasser er å etablere fyllingen som en avgrenset røys. I prosjekter, og i områder, med lite toppmasser er det særlig viktig å begrense og tilpasse inngrepene for å redusere behovet for istandsetting.

Ved sprenging og masseflytting skal det legges vekt på å forebygge spredning av sprengstein/masser utenfor selve anleggsområdet. Sprengstein i terreng skal fjernes og bør ryddes fortløpende, og sprengsteinsøl og søppel skal ryddes opp. For å redusere sannsynligheten for sprengstein i terrenget oppfordrer NVE til bruk av tildekkingsmatter og reduserte ladninger. Eventuell mellomlagring av sprengstein skal kun forekomme på arealer avsatt til dette. NVE vil følge opp dette ved stedlig tilsyn.

Planområdet skal etter anleggsslutt være trygt for brukere. Utforming og arrondering må derfor utføres slik at farlige skrenter og ustabile skråninger unngås. Ved etablering av fyllinger, skal hullene mellom sprengsteinen tettes med finere masser før en påfører vekstjord.

6.2 Arealbruk

I miljø-, transport- og anleggsplanen (MTA) presenteres permanent og midlertidig arealbruk i forbindelse med etablering av Øyfjellet vindkraftverk. NVE har gjort følgende vurderinger av planlagt arealbruk.

6.2.1 Adkomst og internveier

Det skal bygges til sammen 56 km internveier og 11 km adkomstvei til planområdet. I planene er det oppgitt en minimum veibredde på minimum 5 meter med full bæreevne, både for adkomstveien og internveiene. I tillegg kommer breddeutvidelse i svinger, kryss og i bratte partier. I detaljplan og MTA fremkommer det at veiene vil få en totalbredde (vei med skulder og grøfter) på 8-10 meter. Internt

kabelnett og nettilknytning langs adkomstveien vil medføre et bredere berørt areal, spesielt ved parallell føring av kabler. Det skal også etableres to mindre broer langs adkomstveien.

Veikryss vil, dersom det er mulig, anlegges som T-kryss og tilpasses slik at de også kan fungere som snuplass. Det planlegges å etablere snuplasser med dimensjonene 5 x 30 meter innenfor ca. 200 meter fra hver enkelt kranoppstillingsplass. Eksisterende veikryss vil brukes i størst mulig grad.

Det legges opp til et stort antall møteplasser i anlegget.

For adkomstveien planlegges det ca. ni møteplasser med en lengde på 90 meter og mindre møteplasser med en lengde på 40 meter mellom disse. Det vil være ca. 500 meter mellom hver møteplass. Møteplassene vil ha en bredde på ca. 10 meter langs adkomstveien. Utover møteplassene for turbinkomponentene vil det bli etablert mindre møteplasser for vanlig anleggstrafikk, som gravemaskiner og dumpere, for hver 250 meter med en lengde på 25 meter og bredde på ca. 10 meter for adkomstveien.

For internveiene planlegges det møteplasser for hver 500 meter langs hovedledene. Møteplassene vil ha en bredde på ca. 10 meter og lengde på 40 meter. I anlegget vil ca. 6 av møteplassene være 90 meter lange.

Det legges opp til totalt ca. 15 møteplasser med 90 meters lengde langs adkomst og internveier. Disse vil fungere som midlertidige oppstillingsplasser for lengre transporter som venter på tur.

NVE registrer at bredden på internveien ikke er fastsatt i MTA for vindkraftverket, men satt til minimum 5 meter. NVE legger derfor til grunn at internveiene, som adkomstveien, får kjørebredde på ca. 5 meter med full bæreevne, og med breddeutvidelse i krappe svinger og i kryss. Det er innarbeidet en ytre inngrepsgrense 20 meter fra senterlinje vei. Arealbruksgrensen er satt til 50 meter ut til hver side av senterlinje vei. Innenfor denne korridoren skal det detaljplanlegges en vei med best mulig linjeføring slik at terrenginngrepene blir minst mulig.

Ved etablering av internveier er det viktig å tenke landskapstilpasning. NVE mener det er viktig at veiene følger landskapsformasjonene for å få en god forankring til omkringliggende terreng. For å redusere visuelle virkninger, mener NVE en bør unngå at veien bygges på fylling der landskapsformasjonen tilsier at det ikke er nødvendig. Dette kan gjøres ved at veien tilpasses terrenget slik at fyllingene stedvis brytes opp, se figur 5. Et slikt tiltak vil gjøre at inngrepet vil bli mindre synlig i landskapet, særlig på avstand. Behovet for masser blir dermed redusert, samtidig som kravene til veilinje som spesifiseres av turbinleverandør oppfylles. Dette er særlig viktig i dette prosjektet hvor det er lite toppmasser. NVE ber konsesjonær være spesielt oppmerksom på dette ved detaljprosjekteringen av veiene. Samtidig minner NVE om at området, etter anleggsslutt, skal være trygt for brukere, både mennesker og dyr.

Figur 5: Et eksempel på en vei som er bygget på fylling, men hvor terrenget bryter fyllingen. Resultatet er en vei som er godt tilpasset landskapet. (NVE)

Etter NVEs vurdering legges det opp til et stort antall møteplasser i anlegget. NVE anser møteplasser som midlertidige inngrep, som skal tilbakeføres og revegeteres etter endt anleggsperiode. Det fremgår av MTA for adkomstveien at detaljprosjektering av møteplassene vil gjøres som en del av detaljprosjekteringen av veilinjen. NVE forutsetter at dette også gjelder for internveiene. NVE mener antall møteplasser med fordel kan reduseres.

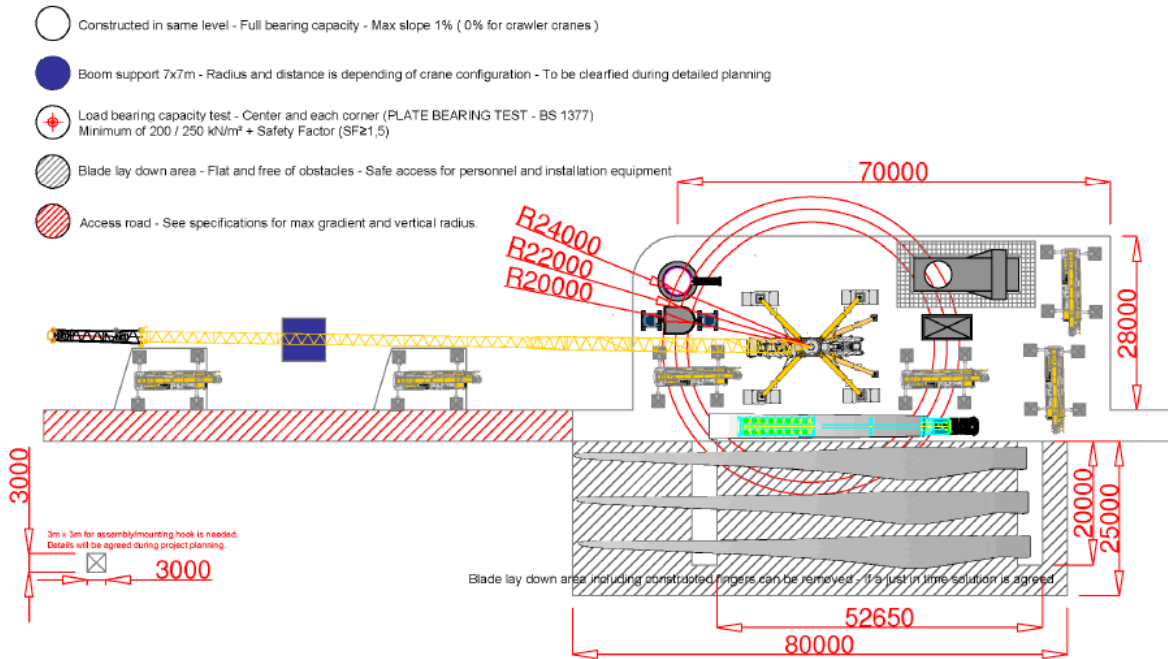
NVE vil stille vilkår om at detaljprosjektering av veilinjen inkludert møteplasser og snuplasser skal oversendes NVE for godkjenning før arbeidene med møteplasser og snuplasser starter. Etter NVEs vurdering er det vanskelig å vurdere omfanget av fyllinger og skjæringer ut fra de nåværende kartene. NVE forutsetter at detaljprosjekteringen også inkluderer kart i målestokk 1:1000 eller 1:5000. Fyllinger og skjæringer skal fremgå av kartene.

Det skal også utarbeides en plan for istandsetting av møteplassene. Dersom det er behov for enkelte møteplasser i driftsfasen, skal dette begrunnes særskilt og oversendes NVE for godkjenning. Landskapsfaglig kompetanse skal benyttes ved planleggingen og byggingen av vindkraftverk, dette gjelder også for detaljprosjekteringen av veilinjen, inkludert møteplasser og snuplasser.

6.2.2 Kranoppstillingsplasser

Ved hvert turbinfundament blir det opparbeidet oppstillingsplasser for kraner til bruk under montasjearbeidet, se figur 6 med forventede arealkrav. Hver oppstillingsplass består av en stor hovedkranplass og to hjelpekranplasser. Det må i tillegg være mulig å plassere ut støtte/«boom-support», merket mørkeblå i figuren, til bommen til hovedkranen. Figur 6 viser en typisk oppstillingsplass med hensyn til størrelse, men vil tilpasses nærmere på hver enkelt lokalitet for å minimere det fysiske inngrepet så langt det er mulig. Vindturbinene blir satt sammen på hver oppstillingsplass ved bruk av mobile kraner

Det vil ikke anlegges «blade fingers»/bukker for mellomagring av turbinbladene ved hver oppstillingsplass, men benyttes midlertidig lagrings- og klargjøringsområder.

Figur 6: Kranoppstillingsplass, maksimal størrelse skissert.

NVE konstaterer at planene sier lite om endelig plassering og utforming av oppstillingsplassene. Det er også lagt til grunn samme utforming for alle turbinpunktene, jf. detaljplankartene. Etter NVEs vurdering er det behov for store arealer i forbindelse med installasjon av vindturbinene. Omfanget av areal avhenger av vinturbinstørrelse og installasjonsteknikk og -metode. NVE forutsetter at anleggsarbeidene planlegges og gjennomføres slik at varige sår i terrenget minimaliseres, og at areal til kranoppstillingsplassene reduseres i den grad det er mulig.

Det er NVEs erfaring at det er rom for å gjøre tilpasninger og justeringer av kranoppstillingsplassene for å minimere inngrepene og ta hensyn til terrenget, men dette fordrer at man er i tett dialog med turbinleverandør for å finne gode, terrengtilpassede løsninger. Det er viktig å vurdere terrenget før etablering av kranoppstillingsplassen. Minst mulig eksponering av plassen og fundament er viktig for god landskapstilpasning. Dette kan for eksempel oppnås ved senking av oppstillingsplass slik at utstrakte fyllinger unngås og gjenstående knauser delvis skjermes for innsyn.

Da planene sier lite om landskapstilpasningen av kranoppstillingsplassene, vil NVE sette vilkår om at detaljerte tegninger av kranoppstillingsplassene forelegges NVE før arbeidet med den enkelte oppstillingsplass igangsettes.

NVE forutsetter at kranoppstillingsplassene så langt det er mulig tilbakeføres og istandsettes etter anleggsfasen er ferdig. NVE vil sette vilkår om at det utarbeides en plan for istandsetting av kranoppstillingsplasser, inkludert oppstillingsplasser for hjelpekran, snuplasser eller andre hjelpeanlegg i tilknytning til turbinmontering, for å redusere permanent arealbruk og etablere vegetasjon hvor det er mulig. Planen skal blant annet beskrive behovet for opparbeidet areal i forbindelse med drift og vedlikehold av anlegget. Planen skal godkjennes av NVE før anleggsarbeidene avsluttes.

Landskapsfaglig kompetanse skal benyttes ved planleggingen og byggingen av vindkraftverk, dette gjelder også for detaljprosjekteringen av kranoppstillingsplassene.

6.2.3 Riggområde og mellomlagring

Det er konsesjonssøkt en kombinert mellomlagringsplass og riggområde på ca. 20.000 m² på motsatt side av eksisterende massetak langs Tveråvegen, ca. 900 m nord for der atkomstveien begynner. Området vil brukes til mellomlagring av masser fra massetaket til bruk på veiene, samt til mellomlagring og klargjøring av turbinkomponenter, og det vil være aktuelt å etablere brakkerigger i anleggsperioden.

Det fremgår av planene at mellomlagringsplassen/riggområdet vil bli etablert ved å fylle ut området med sprengstein/grus for å få en jevn overflate. Det har tidligere blitt tatt ut naturgrus i området.

Etter hvert som arbeidene har kommet langt nok i selve vindkraftverket, vil anleggsrigger sannsynligvis bli flyttet til området/massetak ved atkomstveien eller ved Damtjønna på fjellet. En slik brakkerigg vil kreve et planert areal på ca. 3000 m². I planen står det at valg av øvre riggområde gjøres i samråd med valgt entreprenør.

NVE konstaterer at riggområdene er lite omtalt i planene. Det er ikke angitt andre mellomlagringsområder for anlegget. NVE vil sette vilkår om at detaljerte planer av andre riggområder enn området langs Tveråvegen, skal forelegges NVE før arbeidet med riggområdene igangsettes.

NVE forutsetter at områder for mellomlagring og riggområder så langt det er mulig tilbakeføres og istandsettes etter anleggsfasen er ferdig. NVE vil sette vilkår om at det utarbeides en plan for istandsetting av riggområder og områder for mellomlagring.

Landskapsfaglig kompetanse skal benyttes ved planleggingen og byggingen av vindkraftverk, dette gjelder også for detaljprosjekteringen av riggområder.

6.2.4 Servicebygg og transformatorstasjon

Det er planlagt å etablere to kombinerte transformator- og servicebygg i konsesjonsområdet, på Heifjellet og på Middagseidklumpen. Begge byggene planlegges å romme to transformatorer med tilhørende apparat- og kontrollanlegg. Byggene vil ha en grunnflate på ca. 36 x 20 meter (720 m²) hver. Det er lagt ved målsatte plan- og snittegninger samt fasade. Servicebyggene vil få egen, boret vannforsyning og lukket avløp.

Kommunen skriver i sin uttalelse at de mener transformatorstasjonene burde blitt utformet med større vekt på estetikk, spesielt siden de ligger så synlig i terrenget og vil ha en stor visuell betydning. Kommunen oppfordrer til at det legges større vekt på arkitektoniske utformingen av transformatorstasjonene, og ber om at det settes krav om at utforming og plassering blir drøftet med kommunen før vedtak.

NVE legger vekt på at det gjøres minst mulig varige terrenginngrep, det vil si at den permanente arealbruken blir redusert til et nivå som er helt nødvendig. Valg av bygningenes form og uttrykk, det vil si byggets arkitektoniske utforming, materialbruk, farge, detaljering og så videre, må bidra til at byggene og nærområdet blir oppfattet som mest mulig helhetlig.

For å kunne vurdere utforming og plassering av bygningsmasse og tilgrensende arealer vil NVE sette vilkår om at det skal sendes inn detaljerte tegninger som viser disponeringen av arealene på de ulike

tomtene. Dette omfatter også en beskrivelse av byggenes form og uttrykk, herunder materialvalg og fargevalg. De detaljerte tegningene skal forelegges NVE før arbeidet med tomtene igangsettes.

Vi minner om at det er fastsatt vilkår om at det skal benyttes landskaps- og arkitektfaglig kompetanse.

6.2.5 *Massetak*

Det fremgår av MTA at det skal tilstrebes massebalanse ved bygging av vindkraftverket. Det kan likevel bli behov for uttak av masser, og det er derfor synliggjort lokalisering av et titalls mulige uttaksområder i planområdet. I tillegg er det konsesjonssøkt å utvide eksisterende massetak med 60 x 60 meter ved Tveråvegen, ca. 900 meter fra der adkomstveien starter, se kapittel 4.2. Det er ikke bestemt hvor utvidelsen vil gjøres, men det er mest sannsynlig at det vil være mot vest og/eller nord. Det er i tillegg planlagt to massetak lang adkomstveien. Disse massetakene vil sammenfalle med områder der det uansett må til en større skjæring for å kunne bygge veien.

Massetakene er ikke detaljprosjektert. NVE vil derfor sette vilkår om at før eventuelle massetak tas i bruk skal det utarbeides en helhetlig plan for etablering og istandsetting. Planen skal utformes i tråd med prinsippene i terrenghåndboka skal forelegges grunneiere og kommunen og godkjennes av NVE før arbeidet med massetak/deponi starter. For mer info om massedeponi, se NVEs god praksis ark 6/2015.

Planens mål om massebalanse og behov for å begrense omfanget av terrenginngrep stiller krav til god og grundig detaljplanlegging og tett oppfølging av intern MTA-koordinator ved anleggsarbeidet. NVE mener det er en fordel om en kan ta ut positive terrengformasjoner, eksempelvis koller, i sin helhet. Ved arrondering og istandsetting skal det påføres vekstmasser og en skal se til landskapsformasjonene i nærområdet, slik at sluttresultatet blir at massetaket blir istandsatt så naturlig som mulig mot sideterrenget.

6.2.6 *Målemaster, radio- og telemast*

Det planlegges å etablere tre faste målemaster i planområdet. Mastehøyden vil tilsvare navhøyden på vindturbinene. Alle tre vil bli bygd ved hjelp av helikopter, og være helt frittstående installasjoner uten framføring av vei eller kabler. Det vil mest sannsynlig også bli nødvendig med en egen radio/telemast i forbindelse med drift av vindkraftverket. Plassering og utforming er ikke avklart, og vil bli sendt inn til NVE på et senere tidspunkt. NVE har på nåværende tidspunkt ingen merknader til oppføring av mastene.

6.3 **Kulturminner**

Under vilkår post 13 «Miljø, transport- og anleggsplan», tredje avsnitt står det at konsesjonær skal avklare at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven §9 er oppfylt før MTA blir godkjent. Det står også at planen skal inneholde en beskrivelse av hvordan landskaps- og miljøforhold skal ivaretas i anleggs og driftsperioden, herunder hensyn til automatisk fredete kulturminner.

Det fremgår av planene at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 er oppfylt.

I følge planen gjennomførte Sametinget befaringer sommeren 2018, og gav sin uttalelse til planene i brev av 23.08.2018. Det ble påvist fem kulturminnelokaliteter, hvorav to av disse ligger i/inntil traseen for adkomstveien. Disse er lagt inn i Askeladden, databasen for kulturminner. I uttalelsen fra Sametinget står det at den ene lokaliteten består av to stk. fangstgroper (Id 241074) og en kullgrop-lokalitet (Id 241079) med uavklart vernestatus.

Konsesjonær har som følge av funnene, gjort endringer i veglinjen, og lagt inn en bufferavstand til de to kulturminnelokalitetene på 10 meter. NVE registrer at inngreps- og arealbruksgrensen for adkomstveien ikke er justert i detaljplankartene med hensyn til kulturminnelokalitet (Id 241074), og ber konsesjonær justere grensene i henhold til «Håndbok terrenginngrep og landskapstilpasning» kapittel 3.3. Vi ser at det er gjort noen slike differensieringer i detaljplanene, men det synes ikke å være gjennomført konsekvent. En differensiert inngrepsgrense sikrer at de mest sårbare områdene ivaretas.

Konsesjonær har i MTA beskrevet tiltak for hvordan hensyn til kulturminner skal ivaretas i anleggs- og driftsfasen, herunder merking av kulturminner i terrenget.

Sametinget og fylkeskommunen i Nordland minner om stanse- og varselsplikten i kulturminneloven § 8.

6.4 Naturmiljø

Under vilkår post 13 «Miljø, transport- og anleggsplan», står det at "*Planen skal inneholde en beskrivelse av hvordan landskaps- og miljøforhold skal ivaretas i anleggs og driftsperioden, herunder hensyn til rødlistede plante- og fuglearter, kalkrike områder ... Hekkelokaliteten for jaktfalk, like vest for planområdet, skal tas hensyn til i anleggsperioden.*»

I MTA er viktige områder for naturmiljøet omtalt og merket av på kart. Etter § 11 i naturmangfoldloven skal konsesjonæren dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Kostnadene for dette dekkes av Øyfjellet Wind AS eller entreprenør etter egne avtaler. Kravene i § 11 i naturmangfoldloven anses derfor som oppfylt.

I henhold til §12 i naturmangfoldloven skal det for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

Etter NVEs vurdering vil innsendte planer sikre at arbeidene blir utført på en god måte for å hindre skade på naturmangfoldet ved å gi rom for detaljtilpasning av terrenginngrep innenfor rammene planene gir. Etter NVEs vurdering utgjør MTA for Øyfjellet vindkraftverk et godt grunnlag for å ta gode valg knyttet til driftsmetoder og teknikk for å unngå eller begrense skade på naturmiljøet. NVE mener arbeidet med MTA og rutineene i planen gjør at de samfunnsmessige beste driftsmetodene og teknikkene benyttes.

Det er utført en egen kartlegging etter aktivitet og mulig reirlokalisering til jaktfalk vår/forsommeren 2019 i henhold til MTA. Rapporten ble oversendt NVE 19.08.2019. Det fremgår av rapporten at det ikke ble påvist jaktfalk ved noen av lokalitetene. Med bakgrunn i annen informasjon fra lokale, vurderes det som overveiende sannsynlig at forekomsten av jaktfalk, som NOF har registrert, har sin hekkeplass i en avstand på så vidt over 1000 meter fra planområdet, og ca. 1600 meter unna de to nærmeste vindturbinene. Reirhyllen er påvist. Lokal informasjon mener at jaktfalkparet har valgt å stå over hekkingen i 2019 etter en vellykket hekking i 2018. Etter NVEs vurdering tilsier avstanden til den antatte reirlokaliseringen at særskilte tiltak i anleggs- og driftsfasen ikke er påkrevd. Lokaliteten ligger også skjermet mot lyd og innsyn. NVE forutsetter at det ikke drives helikopterflyging over/nær hekkelokaliteten, slik som beskrevet i rapporten.

6.5 Drikkevann

I anleggskonsesjonen vilkår 17 er det fastsatt følgende vilkår: «*Private drikkevannskilder rundt planområdet skal kartlegges, og risikoen for forurensning skal vurderes. Eolus Vind Norge AS skal i samråd med Vefsn kommune avklare hvilke eventuelle tiltak som må iverksettes for å sikre private drikkevannskilder rundt planområdet. Dette skal beskrives i miljø-, transport- og anleggsplanen, jf. vilkår 13.*»

Det fremgår av MTA at private drikkevannskilder er kartlagt gjennom innhenting av offentlig tilgjengelig data fra NGU og Mattilsynet, samt kontakt med en stor andel av eierne av tiliggende hus og hytter. NVE konstaterer at det er utført en vurdering av risikoen for forurensning, hvor drikkevannsinntakene til de to hyttene langs adkomstveien er vurdert til å være mest utsatt. Tiltak for å sikre private drikkevannskilder rundt planområdet er beskrevet i MTA. NVE legger til grunn av konsesjonær har avklart tiltakene i samråd med Vefsn kommune.

6.6 Annet

I anleggskonsesjonen vilkår 13 står det at «*Konsesjonær må utarbeide en prosjektilpasset kontrollplan, som beskriver rutiner for håndtering av avvik.*»

Konsesjonær viser til at det fra 01.01.2019 er stilt krav til internkontroll i energilovforskriften. De skriver at kravet om internkontrollsystem for miljø og landskap oppfattes å være en utdyping og videreføring av kravet om prosjektilpasset kontrollplan. De legger derfor opp til at punktene fra kontrollplanen, inngår som et av flere elementer i internkontrollsystemet. NVE konstaterer at det er lagt ved en prosjektilpasset kontrollplan til MTA.

7 Naturmangfoldloven kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Forvaltningen skal i sine vedtak redegjøre for, samt synliggjøre den kunnskap og de virkninger et tiltak vil få for naturmangfoldet, og hvordan dette har påvirket beslutningen. I konsesjonsbehandlingen er tiltaket i sin helhet vurdert etter naturmangfoldloven kapittel II. Vurderingen her gjelder derfor kun de forhold som omtales i detaljplanen og i søknaden om konsesjonspliktige endringer.

I henhold til § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Påvirkningen av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. § 10.

Gjennom konsekvensutredning og konsesjonsbehandling, samt vurdering av detaljplan og søknad om konsesjonspliktige endringer, er disse forholdene belyst og vurdert. NVE anser at kravet i § 8, om at vedtaket i hovedsak skal bygge på eksisterende kunnskap, samt at kravet til vurdering av økosystemtilnærming og samlet belastning i § 10, er oppfylt i konsesjonsprosessen.

NVE mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om virkningen tiltaket kan ha for naturmangfoldet. Føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 har derfor mindre betydning i denne saken.

Når det gjelder vurdering av §§ 11 og 12, viser NVE til kapittel 6.4 «Naturmiljø» under NVEs vurdering av miljø-, transport- og anleggsplanen.

8 NVEs vurdering av andre konsesjonsvilkår for Øyfjellet vindkraftverk

Anleggskonsesjonen til Øyfjellet vindkraftverk angir hvilke rammer anlegget kan bygges og drives innenfor. I tillegg til vilkår om godkjenning av detaljplan og MTA, vilkår 12 og 13, er det fastsatt en rekke andre vilkår. I dette kapittelet omtales vilkårene i konsesjonen, som skal godkjennes av NVE i forbindelse med etableringen av vindkraftverket, og som ikke inngår som en del av MTA og detaljplan, herunder vilkår om reindrift, drikkevann og naturtypekartlegging. NVE understreker at konsesjonær er ansvarlig for at samtlige vilkår i konsesjonen blir fulgt opp.

8.1 Krav om ledig nettkapasitet

I anleggskonsesjonen vilkår 9 er det fastsatt følgende vilkår: *«Ledig nettkapasitet skal dokumenteres før utbygging av vindkraftverket igangsettes. Denne dokumentasjonen skal godkjennes av NVE før anleggsarbeid kan igangsettes.»*

Det er lagt ved en bekreftelse fra Statnett i brev av 14.12.2018 på ledig nettkapasitet. De skriver i brevet: *«Statnett har gjort en oppdatert vurdering der vi mener det er driftsmessig forsvarlig å knytte til nytt vindkraftverk med installert ytelse på 400 MW med samme forutsetninger som tidligere brev. Krav til dokumentasjon av byggestart settes til 31.12.2019.»* NVE godkjenner herved dokumentasjonen på ledig nettkapasitet. Det vises til vedtak av i dag. Konsesjonær skal forelegge NVE oppdatert dokumentasjon, dersom anleggsstart settes til etter 31.12.2019.

8.2 Friluftsliv

I anleggskonsesjonen vilkår 16 er det fastsatt følgende vilkår: *«Eolus Vind Norge AS skal i samråd med Vefsn kommune og Brurskanken Turlag utarbeide en plan for avbøtende tiltak for friluftsliv. Det skal tas hensyn til prosjektøkonomien. Planen skal godkjennes av NVE.»*

Det fremgår av MTA at konsesjonær har hatt flere møter med representanter fra kommunen og Brurskanken Turlag, i henhold til vilkåret. I tillegg er det gjennomført befarings med Helgeland friluftsråd og møter med turlaget om turstien forbi Kleivan mot Lomsdalen/Visten nasjonalpark. Det har også vært dialog med Mosåsens Venner og den lokale jeger- og fiskerforeningen. De opplyser om at det er enighet mellom partene, og har oversendt avtale mellom Mosåsens Venner og Vefsn Jakt og Fiske. De viser til at de har utarbeidet et utkast til avtale med Brurskanken Turlag, men at de avventer tilbakemelding fra turlaget.

I MTA for vindkraftverket og adkomstveien presenteres avbøtende tiltak for friluftsliv. Kommunen har i forbindelse med høring av MTA for adkomstveien kommet med flere innspill til adkomstveiens virkninger for friluftsliv.

Naturvernforbundet (NVF) mener at anlegget vil ødelegge mulighetene for friluftsliv over et område på 55 km², sommer og vinter. Anlegget vil også ødelegge mulighetene for å starte turen med enten Sherpatrappen eller den planlagte gondolbanen rett til fjells, for deretter å gå gjennom INON helt til enden av Lomsdal-Visten nasjonalpark. NVF mener å ha inngrepsfri fjellnatur så tett inntil bebyggelse, har et stort potensiale både i reiselivssammenheng, og for å skape befolkningsvekst.

NVE legger til grunn enighet mellom partene i etterkant av høringen av planene for adkomstveien, og viser til oversendte avtaler. NVE forutsetter at avtalen mellom konsesjonær og Brurskanken kommer på plass, men avventer godkjenning av plan for avbøtende tiltak for friluftsliv til avtalen er oversendt NVE.

8.3 Sauedrift

I anleggskonsesjonen vilkår 19 er det fastsatt følgende vilkår: «*Eolus Vind Norge AS skal utarbeide en plan om avbøtende tiltak for sauedrift i samarbeid med Vesterfjell sankelag. Planen skal godkjennes av NVE.*»

Det fremgår av MTA at det er inngått avtale mellom Vesterfjell Sauesankarlag og konsesjonær. Konsesjonær har oversendt avtalen med plan om avbøtende tiltak for NVE. Avbøtende tiltak for sauedriften, omhandler blant annet tilgang til veinettet for tilsyn med og sanking av sau, samt etablering av tre ferister, hvorav to i planområdet og en langs adkomstveien. NVE godkjenner herved planen om avbøtende tiltak for sauedrift, under forutsetning at tiltakene er avklart med andre berørte interessert i området. Det vises til vedtak av i dag.

9 Tilleggsopplysninger til konsesjonær

9.1 Krav om internkontrollsystem

Fra 01.01.2019 er det innført krav om etablering av internkontrollsystem for energianlegg gjennom endring i energilovforskrifta § 3-7. Det er utarbeidet en veileder for utarbeidelse av internkontrollsystem. Denne er å finne på NVE sine hjemmesider.

Vi anmoder om at arbeid med etablering av et internkontrollsystem i samsvar med kravet i energilovforskriften blir satt i gang så snart som råd.

9.2 Plan- og bygningsloven

Tiltaket har konsesjon og er derfor unntatt fra byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven forutsatt at det er i samsvar med lovens bestemmelser med tilhørende forskrifter, kommuneplanens arealdel og reguleringsplan. Dette følger av forskrift om byggesak (FOR 2010-03-26-488 - byggesaksforskriften) § 4-3 første ledd. Bestemmelsene i plan- og bygningsloven om tekniske krav (§ 29-5) og krav til produkter til byggverk (§ 29-7) med tilhørende deler av byggteknisk forskrift gjelder så langt de passer for nevnte tiltak.

NVE viser til at Olje- og energidepartementet i brev av 15.11.2019 har vedtatt at konsesjonen til Øyfjellet vindkraftverk av 11.10.2018 gis virkning som statlig arealplan, jf. plan- og bygningsloven § 6-4 tredje ledd. NVE understreker at det må søkes om dispensasjon for konsesjonsgitte endringer, som nå vedtas, eventuelt at det fattes vedtak om ny statlig arealplan.

Kommunen ber om en klargjøring av kommunens rolle som plan- og bygningsmyndighet innen områder der konsesjonen får virkning som statlig plan. Når konsesjonen er fått virkning som statlig arealplan, vil det si at det kun er vilkår i NVEs vedtak og ingen ytterligere reguleringsbestemmelser knyttet til vindkraftverket. Det er NVE som vil følge opp vindkraftverket i anleggs- og driftsfasen. NVE vil invitere kommunen med på tilsyn og ønsker kommunens innspill i den videre prosessen, dersom det er ønskelig fra kommunen sin side.

NVE gjør oppmerksom på at konsesjonæren må sørge for at tiltaket gjennomføres i overensstemmelse med de bestemmelsene i plan og bygningsloven med forskrifter som gjelder for tiltaket.

Når anlegget er ferdig bygget, må konsesjonæren sørge for at kommunen får tilsendt kartdata i egnet kartformat med alle fysiske anlegg slik at kartdata på enkel måte kan gjøres tilgjengelig, jf. byggesaksforskriften § 4-3 fjerde ledd.

NVE registrerer at kommunen har bedt om at kartgrunnlag oversendes i SOSI-format, og at de ønsker å få oversendt kartgrunnlag i forbindelse med omgjøring til statlig plan, slik at plandatabasen kan bli oppdatert med korrekte geografiske referanser.

9.3 Nødvendige tillatelser etter annet lovverk

Før anleggsarbeidet starter må konsesjonæren innhente nødvendige tillatelser etter relevante lovverk. NVE gjør oppmerksom på at de nødvendige tillatelser etter andre lovverk som er nevnt i dette vedtaket, ikke er en uttømmende liste.